

Dwie strony tej samej monety? **Badanie potencjału współpracy międzyparlamentarnej w Unii Europejskiej**

Zgodnie z definicją zawartą w art. 10 Traktatu o Unii Europejskiej (UE), Parlament Europejski (PE) i parlamenty narodowe pełnią rolę dwóch filarów unijnej demokracji przedstawicielskiej. Mają tym samym do odegrania strategiczną rolę pośredników demokratycznej legitymizacji w wielopoziomowym systemie politycznym UE. Jednakże niewykorzystany potencjał ich współpracy jest jednym z czynników stojących za wzrostem eurosceptycyzmu, sukcesami partii populistycznych, a także faktycznym oddaleniem obywateli od projektu politycznego jakim jest Unia. Nadzwyczajne okoliczności pandemii COVID doprowadziły, z jednej strony, do marginalizacji parlamentów wobec władzy wykonawczej, z drugiej, do potrzeby poszukiwania nowych obszarów współpracy międzyparlamentarnej (WMP) w celu zapewnienia odpowiedniej kontroli, przejrzystości oraz rozliczalności decyzji politycznych w odpowiedzi na kryzys. Skuteczna WMP nabiera także szczególnego znaczenia w kontekście trwającej obecnie Konferencji w sprawie Przyszłości Europy, w ramach której zarówno PE, jak i parlamenty krajowe, mają strategiczną możliwość pośredniczenia w operacjonalizacji propozycji reform UE wysuniętych przez obywateli. Chociaż traktat lizboński oferuje pewne możliwości wzmocnienia WMP, pozostają one niewykorzystane, a PE i parlamenty narodowe - zamiast wzajemnie uzupełniać swoje wpływy - mają tendencję do konkurowania o nie.

W tym kontekście, ogólnym zamierzeniem tego projektu jest zbadanie potencjału WMP poprzez identyfikację czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną współpracę między parlamentami krajowymi a PE w obszarze polityki europejskiej. Zamierzenie to obejmuje dwa konkretne cele badawcze: Pierwszym jest możliwie precyzyjne określenie niezbadanych dotąd preferencji instytucjonalnych PE i parlamentów narodowych w odniesieniu do wzajemnej współpracy. Pytania badawcze jakie stawia projekt to: *Jakie czynniki kształtują preferencje parlamentarne w zakresie WMP? Czy są one endogeniczne (tj. związane z przynależnością polityczną lub narodowością) czy egzogeniczne (tj. zdeterminowane przez sektory polityki lub rodzaj WMP)? Jakie preferencje posiadają PE i PN w zakresie potencjalnych reform mających na celu wzmocnienie WMP w UE?*

Drugim celem badawczym tego projektu jest określenie wpływu Konferencji w sprawie Przyszłości Europy (CoFoE) na dynamikę WMP. Pytania badawcze brzmią: *Czy CoFoE działa jako czynnik napędzający, czy utrudniający współpracę w ramach WMP? Czy zaobserwowaliśmy a) poprawę, b) brak zmian, a może c) pogorszenie WMP, a jeśli tak to jakich obszarach?* Hipoteza robocza tego projektu zakłada, że z uwagi na swoją konstrukcję instytucjonalną CoFoE będzie katalizatorem nowych form transnarodowego parlamentaryzmu w UE. Preferencje parlamentarne określone w ramach podjętych badań zostaną wykorzystane do zniuansowania wpływu CoFoE w odniesieniu do poszczególnych parlamentów i partii na poziomie narodowym, oraz grup politycznych w PE.

Realizując powyższe cele badawcze projekt ten wypełni następujące luki w literaturze przedmiotu: Poprzez identyfikację czynników dotyczących preferencji parlamentarnych odnośnie WMP, projekt proponuje nową teoretyczną perspektywę badawczą, wykraczającą poza zwykły opis tego „co działa, a co nie” w relacjach międzyparlamentarnych. Traktując parlamenty jako strategicznie zorientowanych aktorów instytucjonalnych, a orientacje polityczne partii jako jeden z czynników wyjaśniających ich preferencje, projekt ten uzupełni dotychczasowy dorobek o brakujący dotąd wymiar partyjno-polityczny WMP. Mapowanie preferencji parlamentarnych pomoże z kolei zlokalizować nowe obszary niewykorzystanego potencjału WMP, które do tej pory pozostawały niezauważone. Będzie to również jedna z pierwszych prób analitycznego zbadania wpływu Konferencji w sprawie Przyszłości Europy na dynamikę WMP, co przyczyni się do lepszej konceptualizacji oraz teoretycznej podbudowy wyłaniającego się zjawiska transnarodowego parlamentaryzmu w UE.